

Analiza dejavnikov razvoja proizvodnega in storitvenega podjetja: strateški pristop

Jelena Borocki* - Ilija Čosić – Bojan Lalić – Rado Maksimović

Univerza v Novem Sadu, Fakulteta tehniških znanosti,
Oddelek za industrijski inženiring in management, Srbija

Prispevek obravnava ključne dejavnike razvoja proizvodnih in storitvenih podjetij s spremenjeno analizo SPACE, z namenom ugotavljanja morebitnih razlik oz. podobnosti. V raziskavo so bila vključena podjetja iz Republike Srbije, Črne gore ter Bosne in Hercegovine. Raziskava je bila osredotočena na ugotavljanje možnih razlik v dojemanju stabilnosti in ravni razvoja izbrane regije.

Raven razvoja podjetja je v veliki meri odvisna od dejavnikov zunanjega in notranjega okolja podjetja. Pri raziskavi smo uporabili spremenjeno analizo SPACE. Osnovni model analize SPACE je model vrednotenja strateškega položaja in delovanja (Rowe et al, 1994) in je namenjen analizi konkurenčnega položaja podjetja. Vključuje štiri osnovne dimenzije za analizo zunanjega in notranjega okolja: stabilnost okolja, moč industrije, finančno in konkurenčno moč podjetja. Rezultat analize SPACE je grafična predstavitev strateške države podjetja. Spremenjena analiza SPACE vključuje: večje število dejavnikov/kazalnikov (s čimer je vprašalnik prilagojen tako za proizvodna kot za storitvena podjetja), vrednotenje sinergičnih učinkov dejavnikov in izbiro ključnih dejavnikov za boljšo strateško državo podjetja. Opravljena je bila simulacija možne strateške države v prihodnosti, skupaj s spremembo vrednosti izbranih ključnih dejavnikov, ki bi lahko vplivali na razvoj podjetja v prihodnosti.

Spremenjena analiza SPACE vključuje 81 dejavnikov in indikatorjev. Gre za hierarhično strukturiran model, ki ga uporablja 126 podjetij. Podjetja iz preučevanega vzorca se razlikujejo po velikosti, pravni obliki organizacije, gospodarskem sektorju, lokaciji, dejavnosti in lastništvu. Vsi dejavniki v vprašalniku spremenjene analize SPACE z Likertovo skalo se vrednotijo glede na dva vidika: raven pomena za konkurenčnost podjetja in vrednost dejavnika. Ekipa ljudi, ki je vrednotila vrednost in pomen dejavnikov, je sestavljena iz ključnih ljudi v različnih poslovnih procesih podjetja. Raziskava je potekala tri leta na izbranem ozemlju. V končnem vzorcu subjektov je po izločitvi podjetij in dejavnikov, kjer je manjkalo več kot 5 odstotkov odgovorov, ostalo 116 podjetij za nadaljnjo analizo. Pri izbiri dejavnikov razvoja nas je vodila zahteva, da morajo biti vsi dejavniki vključeni v standardni nabor kazalnikov spremenjene analize SPACE in da lahko podjetje vpliva na njihovo spremembo. Uporabili smo: t-test za nehomogene variance in matriko medsebojnih korelacij.

Ključna razlika med proizvodnimi in storitvenimi podjetji glede izbire ključnih dejavnikov razvoja v notranjem in zunanjem okolju je v tem, da je po mnenju proizvodnih podjetij Stopnja inovativnosti v industriji pomembna za Razvoj izdelkov in Fleksibilnost glede na zahteve strank. Storitvena podjetja pa po drugi strani menijo, da je mnogo notranjih dejavnikov razvoja odvisnih tudi od Ravnih tehnologij v industriji. Uporaba spremenjene analize SPACE kaže, da je možno definirati nabor dejavnikov razvoja podjetja, ki je odvisen od istih zunanjih dejavnikov za obe vrsti podjetij.

Omejitve te raziskave se odražajo v naslednjem: dejavniki so bili izbrani samo na osnovi spremenjene analize SPACE, število podjetij v vzorcu je nezadostno, upoštevane niso bile faze življenjskega cikla podjetja in trendi na izbranih trgih itd.

Rezultati raziskave so uporabni za akademske kroge in za prakso, ki lahko bolje definira svoj odnos do ustvarjanja podrobnejšega strateškega načrta prihodnjega razvoja podjetja in izboljša svoje inovacijske dejavnosti za višjo raven konkurenčnosti. Uporabne so tudi značilnosti proizvodnih in storitvenih podjetij iz izbranih držav v razvoju.

©2011 Strojniški vestnik. Vse pravice pridržane.

Ključne besede: strateška država, proizvodna podjetja, storitvena podjetja, korelacije, t-test